

uilia miretur uulgi; mihi flauus Apollo 35
 pocula Castalia plena ministret aqua,
 sustineamque coma metuentem frigora myrtum
 atque a sollicito multus amante legar.
 pascitur in uiuis Liuor; post fata quiescit,
 cum suus ex merito quemque tuetur honos. 40
 ergo etiam cum me supremus adederit ignis,
 uiuam, parsque mei multa superstes erit.

38 atque a $\gamma Pa\psi$: atque ita $PYS\omega$: aque ita Müller 39 fata $YS\omega$: facta $P\zeta$ 40 cum $PS\zeta$:
 tum $Y\zeta$: tunc ω tuetur Py (-ent- Y) ω : sequetur S 41 adederit PYS : adusserit ω 42
 multa $PYS\zeta$: magna ζ

LIBER SECVNDVS

I

Hoc quoque composui, Paelignis natus aquosis,
 ille ego nequitiae Naso poeta meae.
 hoc quoque iussit Amor; procul hinc, procul este, seueri!
 non estis teneris apta theatra modis.
 me legat in sponsi facie non frigida uirgo 5
 et rudis ignoto tactus amore puer;
 atque aliquis iuuenum, quo nunc ego, saucius arcu
 agnoscat flammae conscia signa suae
 miratusque diu 'quo' dicat 'ab indice doctus
 composuit casus iste poeta meos?' 10
 ausus eram, memini, caelestia dicere bella
 centimanumque Gygen (et satis oris erat),
 cum male se Tellus ulta est ingestaque Olympo
 ardua deuexum Pelion Ossa tulit:
 in manibus nimbos et cum Ioue fulmen habebam, 15
 quod bene pro caelo mitteret ille suo.
 clausit amica fores: ego cum Ioue fulmen omisi;
 excidit ingenio Iuppiter ipse meo.
 Iuppiter, ignoscas: nil me tua tela iuuabant;
 clausa tuo maius ianua fulmen habet. 20
 blanditias elegosque leues, mea tela, resumpsi:
 mollierunt duras lenia uerba fores.
 carmina sanguineae deducunt cornua lunae
 et reuocant niueos solis euntis equos;
 carmine dissiliunt abruptis faucibus angues 25
 inque suos fontes uersa recurrit aqua;
 carminibus cessere fores, insertaque posti,
 quamuis robur erat, carmine uicta sera est.

II 1 3 seueri $PyS\omega$: seuerae $FPf\psi$: om. Y 5 sponsi facie $PYS\zeta$: facie sponsi ζ 12 gygen
 $PSPc^1Z$: gigen $Y\omega$: gigem ζ : gigan HPa : gigam ζ 15 in manibus nimbos ζ : in manibus
 PY : iuppiter in manibus $\gamma S\omega$: in manibusque iouem $B\psi$ 16 ille $PYS\omega$: ipse ζ 17 ego
 $PYS\omega$: et ζ fulmen omisi $\gamma\zeta$: fulmen amisi $PYDN^2$ (ex-mina misit): fulmina misi $pS\omega$:
 fulmen abiuit Ea 18 ipse $PY\omega$: ille SNX 19 tela $TJcMg$: uerba $PYS\zeta$: bella $\gamma\omega$
 22 mollierunt PY : mollierant $pS\omega$

quid mihi profuerit uelox cantatus Achilles?
 quid pro me Atrides alter et alter agent,
 quique tot errando quot bello perdidit annos,
 raptus et Haemoniis flebilis Hector equis?
 at facie tenerae laudata saepe puellae
 ad uatem, pretium carminis, ipsa uenit.
 magna datur merces: heroum clara ualete
 nomina! non apta est gratia uestra mihi.
 ad mea formosos uultus adhibete, puellae,
 carmina, purpureus quae mihi dictat Amor!

II

Quem penes est dominam seruandi cura, Bagoa,
 dum perago tecum pauca, sed apta, uaca.
 hesternam uidi spatiantem luce puellam
 illa quae Danai porticus agmen habet.
 protinus, ut placuit, misi scriptoque rogauit;
 rescripsit trepida 'non licet' illa manu,
 et, cur non liceat, quaerenti reddita causa est,
 quod nimium dominae cura molesta tua est.
 si sapis, o custos, odium, mihi crede, mereri
 desine: quem metuit quisque, perisse cupit.
 uir quoque non sapiens: quid enim seruare laboret
 unde nihil, quamuis non tueare, perit?
 sed gerat ille suo morem furiosus amori
 et castum, multis quod placet, esse putet;
 huic furtiua tuo libertas munere detur,
 quam dederis illi, reddat ut illa tibi.

29 profuerit PYS ω : profuerat p ζ uelox PYS ω : uictor ζ cantatus PY ω : cantator pS
 30 quid pro me atrides ζ : quid uero atrides ζ : quidue rome thides P: quid uero methides
 Y: et quid tytides S: quid pro me aiaces ζ : quidue (-que W¹) mihi aiaces yPbW¹: quid
 uero (mihi Vb) aiaces H²Vb 33 facie Mh (ex corr.), Heinsius: facies PYS ω laudata
 PS¹ (a eras.): laudate Y ζ : ut laudata est ζ : laudata est ζ : laudataque y ζ

II I dominam seruandi PYS ω : dominae seruandae ζ bagoa Jh (ex corr.), Lewis May,
 Kenney: bagoe PS ω : bagae Y (ut uid.): bagoge y ζ 5 misi P (ex misis) yS ζ : missis YQ¹:
 misso ζ scriptoque PYS ω : noctemque ζ 10 perisse PYS ζ : perire ζ 11 quid PYS ω :
 quis yAb laboret PS ζ : laborat Y ζ : labores ζ : laboras ζ 14 castum...quod (ut S)
 PYS ω : castam...quae ζ 15 huic yS ω : hic PY: hinc Ea (ut uid.) Pf

consciis esse uelis? domina est obnoxia seruo;
 consciis esse times? dissimulare licet.
 scripta leget secum: matrem misisse putato;
 uenerit ignotus: postmodo notus erit;
 ibit ad affectam, quae non languebit, amicam:
 uisat, iudiciis aegra sit illa tuis.
 [si faciet tarde, ne te mora longa fatiget,
 imposita gremio stertere fronte potes.]
 nec tu linigeram fieri quid possit ad Isin
 quaesieris, nec tu curua theatra time.
 consciis assiduos commissi tollet honores:
 quis minor est autem quam tacuisse labor?
 ille placet uersatque domum neque uerbera sentit,
 ille potens; alii, sordida turba, iacent.
 huic, uerae ut lateant, causae finguntur inanes;
 atque ambo domini, quod probat una, probant.
 cum bene uir traxit uultum rugasque coegit,
 quod uoluit fieri blanda puella, facit.
 sed tamen interdum tecum quoque iurgia nectat
 et simulet lacrimas carnificemque uocet;
 tu contra obiciens quae tuto diluat illa
 et ueris falso crimine deme fidem.
 sic tibi semper honos, sic arta peculia crescent;
 haec fac, in exiguo tempore liber eris.
 aspicias indicibus nexas per colla catenas;
 squalidus orba fide pectora carcer habet.
 quaerit aquas in aquis et poma fugacia captat
 Tantalus: hoc illi garrula lingua dedit;

18-27 om. PYS, add. in marg. post 17 P³, in ima pag. y, sed post 17 insertos uoluit 18
 times P³ (ex corr.) y ω : uelis P³T 19 misisse P³Z: scripsisse y ω 20 erit P³y ζ : eat
 ω 21 affectam ω : afflictam P³y ζ : effetam F²NVb (-ectam) 22 uisat iudiciis DEaQ²:
 uisaeque iudiciis PaP ζ y: uisa et iudiciis X: uisat et iudiciis P³y ω 23-24 secl. Lenz, qui
 tamen et 18-22, 25-27 iniuria damnauit 24 potes ζ : putes P³y ζ 25 linigeram ψ , exc.
 Put., ed. Ald. 1502: lanigeram P³y ω : niligeram QJf (ex corr.): niligeram Mg isin JhLc,
 Heinsius: isim P³yS ω 28 autem PYS ω : unquam y ζ : homini PfQ¹ 30 potens alii PY ζ :
 potens dominae S ω : placet dominae ζ sordida...iacent PYS ζ : sordida...iacet ζ :
 cetera...iacet ω 31 finguntur P ζ : fingunt Y: finguntur ySAcT: fingantur ζ inanes
 pyS ω : honores PYC (u.l.) DKe 37 obiciens KaKb, Heinsius: obicies (ab- YH)
 PyS ω quae PYS ω : quod ζ 38 et ueris falso Ehwald: et ueri falso P ζ y: et ueri in falso
 T: in ueri falso Ac¹B: in uerum falso PYObZ: in uero falso pS ω : in falso uero ζ : in falso
 ueri EaVb: in falso uerum W: i uerum falso F: i ueris (aut ueram) falso Heinsius: in ueris
 falso Magnus 39 (hono si c)arta Y (ut uid.), Burman: alta PyS ω : orta D (ut uid.) F:
 curta Heinsius peculia PY ζ : pecunia yS ω : potentia PbpPf crescant PYSDF¹: crescant
 y: crescet ω : crescit ζ 40 fac in PYCva²: face in Va¹: facis S ζ : fac, face, fac et, face et ω

dum nimium seruat custos Iunonius Io, 45
ante suos annos occidit; illa dea est.
uidi ego compedibus liuentia crura gerentem
unde uir incestum scire coactus erat;
poena minor merito: nocuit mala lingua duobus;
uir doluit, famae damna puella tulit. 50
crede mihi, nulli sunt crimina grata marito,
nec quemquam, quamuis audiat, illa iuuant:
seu tepet, indicium securas perdis ad aures;
siue amat, officio fit miser ille tuo.
culpa nec ex facili quamuis manifesta probatur: 55
iudicis illa sui tuta fauore uenit.
uiderit ipse licet, credet tamen ille neganti
damnabitque oculos et sibi uerba dabit;
aspiciat dominae lacrimas, plorabit et ipse
et dicet 'poenas garrulus iste dabit'. 60
quid dispar certamen inis? tibi uerbera uicto
assunt, in gremio iudicis illa sedet.
non scelus aggredimur, non ad miscenda coimus
toxica, non stricto fulminat ense manus;
quaerimus ut tuto per te possimus amare: 65
quid precibus nostris mollius esse potest?

III

Ei mihi, quod dominam nec uir nec femina seruas,
mutua nec Veneris gaudia nosse potes!
qui primus pueris genitalia membra recidit,
uulnera quae fecit debuit ipse pati.
mollis in obsequium facilisque rogantibus esses, 5
si tuus in quauis praetepuisset amor.
non tu natus equo, non fortibus utilis armis,
bellica non dextrae conuenit hasta tuae.

45 io ω: ion PYSζ 49 merito nocuit ω: nocuit merito PYSζ 53 aures py (-is Y) ω:
auras PSD 54 officio PYSζ: indicio ζ fit ySω: sit PY (ut uid.) AcF¹ (ut uid.) 59
aspiciat PYS: aspiciet pyω et ipse PYω: et ille AbPb: et illa S: ut illa p

III separant PySω: continuant Y (qui et alibi in hac re haud raro negligens est) Md post I
xii legitur in Kd, post II xvi in Mk 1 seruas PySω: seruat Yζ 2 potes pySω: putes P:
putas Y (ut uid.): potest Ac¹Pf 4 ipse PYω: ille Sζ 6 quauis PYζ: quamuis Sζ

ista mares tractent; tu spes depone uiriles:
sunt tibi cum domina signa ferenda tua. 10
hanc imple meritis, huius tibi gratia prosit;
si careas illa, quis tuus usus erit?
est etiam facies, sunt apti lusibus anni;
indigna est pigro forma perire situ.
fallere te potuit, quamuis habere molestus: 15
non caret effectu quod uoluere duo.
aptius at fuerit precibus temptasse: rogamus,
dum bene ponendi munera tempus habes.

IV

Non ego mendosos ausim defendere mores
falsaque pro uitii arma mouere meis.
confiteor, si quid prodest delicta fateri;
in mea nunc demens crimina fassus eo.
odi, nec possum, cupiens, non esse quod odi: 5
heu quam, quae studeas ponere, ferre graue est!
nam desunt uires ad me mihi iusque regendum;
auferor, ut rapida concita puppis aqua.
non est certa meos quae forma inuitet amores:
centum sunt causae cur ego semper amem. 10
siue aliqua est oculos in humum deiecta modestos,
uror, et insidiae sunt pudor ille meae;
siue procax aliqua est, capior quia rustica non est
spemque dat in molli mobilis esse toro;
aspera si uisa est rigidisque imitata Sabinas, 15
uelle sed ex alto dissimulare puto;
siue es docta, places raras dotata per artes;
siue rudis, placita es simplicitate tua.

9 tractent PYSω: tractant ζ 15 potuit PYSω: potui ζ: poterit TVb 17 aptius at
Heinsius: aptius ut PySω: aptus erait Y fuerit PYSω: fuerat NTψ: fieret yζ

IV 4 fassus Pyω: fasus Y: falsus pSHVb 5 non esse yω: non nosse PYSζ: odisse ζ: non
odisse Ac¹Va¹ 6 quae PYSζ: quod ζ 7 regendum PYω: regendi yN: ferendum S:
gerendum F¹ 9 inuitet PYSω: irritet yζ 11 humum dubitanter Heinsius: me PYSω:
se ζ 12 sunt PYSω: fit ζ: est C¹W 15 rigidisque PYSω: rigidas ζ 17 es...places pySζ:
es...places PY: est...placet ω 18 placita es Ab¹: placida es HVa¹: placita est PaVb:
placeas pSPH¹ (ut uid.): places PY: placeat X: capior yω tua PYSζ: sua ω: mea D

est quae Callimachi prae nostris rustica dicat
 carmina: cui placeo, protinus ipsa placet; 20
 est etiam quae me uatem et mea carmina culpet:
 culpantis cupiam sustinuisse femur.
 molliter incedit: motu capit; altera dura est:
 at poterit tacto mollior esse uiro.
 huic, quia dulce canit flectitque facillima uocem, 25
 oscula cantanti rapta dedisse uelim;
 haec querulas habili percurrit pollice chordas:
 tam doctas quis non possit amare manus?
 illa placet gestu numerosaque bracchia ducit
 et tenerum molli torquet ab arte latus: 30
 ut taceam de me, qui causa tangor ab omni,
 illic Hippolytum pone, Priapus erit.
 tu, quia tam longa es, ueteres heroidas aequas
 et potes in toto multa iacere toro;
 haec habilis breuitate sua est: corrumpor utraque; 35
 conueniunt uoto longa breuisque meo.
 non est culta: subit quid cultae accedere possit;
 ornata est: dotes exhibet ipsa suas.
 candida me capiet, capiet me flaua puella;
 est etiam in fusco grata colore uenus. 40
 seu pendent niuea pulli ceruice capilli,
 Leda fuit nigra conspicienda coma;
 seu flauent, placuit croceis Aurora capillis:
 omnibus historiis se meus aptat amor.
 me noua sollicitat, me tangit serior aetas: 45
 haec melior specie, moribus illa placet.
 denique quas tota quisquam probat Vrbe puellas,
 noster in has omnes ambitiosus amor.

23 incedit ω: incessit PYSϙ 23-24 dura est...esse *codd.* (est om. H): dure...isse *Heinsius*
 24 at PYω: ac N: sed SOBVb²X: et BH 25 huic *Heinsius*: haec *codd.* 27 habili PYSω:
 agili ϙ 29 ducit PYSω: iactat ϙ 38 ipsa PYSϙ: illa ϙ 46 moribus VbW: corporis
 PYSω placet PYSω: sapit ϙ: capit N (u.L.) 47 tota...urbe PYSω: toto...orbe
 ϙ probat PYSω: probet ϙ

V

Nullus amor tanti est (abeas, pharetrate Cupido),
 ut mihi sint totiens maxima uota mori.
 uota mori mea sunt, cum te peccasse recordor,
 o mihi perpetuum nata puella malum!
 non mihi deceptae nudant tua facta tabellae 5
 nec data furtiue munera crimen habent.
 o utinam arguerem sic, ut non uincere possem!
 me miserum! quare tam bona causa mea est?
 felix, qui quod amat defendere fortiter audet,
 cui sua 'non feci' dicere amica potest! 10
 ferreus est nimiumque suo fauet ille dolori,
 cui petitur uicta palma cruenta rea.
 ipse miser uidi, cum me dormire putares,
 sobrius apposito crimina uestra mero.
 multa supercilio uidi uibrante loquentes; 15
 nutibus in uestris pars bona uocis erat.
 non oculi tacuere tui conscriptaque uino
 mensa, nec in digitis littera nulla fuit.
 sermonem agnoui, quod non uideatur, agentem
 uerbaque pro certis iussa ualere notis. 20
 iamque frequens ierat mensa conuiuia relictā;
 compositi iuuenes unus et alter erant:
 improba tum uero iungentes oscula uidi
 (illa mihi lingua nexa fuisse liquet),
 qualia non fratri tulerit germana seuerō, 25
 sed tulerit cupido mollis amica uiro,
 qualia credibile est non Phoebō ferre Dianam,
 sed Venerem Marti saepe tulisse suo.
 'quid facis?' exclamo 'quo nunc mea gaudia defers?'
 inuicem dominas in mea iura manus! 30
 haec tibi sunt mecum, mihi sunt communia tecum:
 in bona cur quisquam tertius ista uenit?'
 haec ego, quaeque dolor linguae dictauit; at illi
 conscia purpureus uenit in ora pudor,

V 3 peccasse PYSω: peccare P 4 o ActKa: io Q²: ei PYSω: heu ϙ: tu Ea 5 mihi
 deceptae PYSω: mihi decepto F²Pcϙ: mihi delatae HMD: male deletae *Heinsius*, qui et
 mihi detectae olim *coni.* tabellae PYω: puellae SN²ObQ¹ 21 relictā PYSω: remota
 ϙ 27 Phoebō...Dianam Bentley: phoebum...dianae *codd.* 29 defers ϙ: differs PYSω
 30 dominas PYSϙ: proprias ϙ: cupidas BPb 34 pudor PYSω: rubor ϙ: color C (u.L.)
 DPf

quale coloratum Tithoni coniuge caelum 35
 subrubet, aut sponso uisa puella nouo,
 quale rosae fulgent inter sua lilia mixtae,
 aut, ubi cantatis, Luna, laborat equis,
 aut quod, ne longis flauescere possit ab annis,
 Maeonis Assyrium femina tinxit ebur: 40
 his erat aut alicui color ille simillimus horum,
 et numquam casu pulchrior illa fuit.
 spectabat terram: terram spectare decebat;
 maesta erat in uultu: maesta decenter erat.
 sicut erant (et erant culti) laniare capillos 45
 et fuit in teneras impetus ire genas.
 ut faciem uidi, fortes cecidere lacerti:
 defensa est armis nostra puella suis.
 qui modo saeuus eram, supplex ultroque rogavi
 oscula ne nobis deteriora daret. 50
 risit et ex animo dedit optima, qualia possent
 excutere irato tela trisulca Ioui.
 torqueor infelix, ne tam bona senserit alter,
 et uolo non ex hac illa fuisse nota.
 haec quoque, quam docui, multo meliora fuerunt, 55
 et quiddam uisa est addidicisse noui.
 quod nimium placuere, malum est, quod tota labellis
 lingua tua est nostris, nostra recepta tuis.
 nec tamen hoc unum doleo, non oscula tantum
 iuncta queror, quamuis haec quoque iuncta queror: 60
 illa nisi in lecto nusquam potuere doceri;
 nescioquis pretium grande magister habet.

VI

Psittacus, Eois imitatrix ales ab Indis,
 occidit: exsequias ite frequenter, aues;

41 his PYSω: is c; hic c; alicui c; aliqui PYAc; aliquis ySω 42 numquam casu PYSω:
 casu numquam c; 45 culti PYSω: compta yC; 51 optima PYC; oscula Sω 61
 nusquam PYS; numquam ω

VI I imitatrix ales PY (ut uid.) S; ales mihi (tibi Ea) missus ω: ales transmissus yC; indis
 PYS; undis C¹N²Ob; oris c; 2 ite PYS; ferte yω

ite, pia uolucres, et plangite pectora pinnis
 et rigido teneras ungue notate genas;
 horrida pro maestis lanietur pluma capillis, 5
 pro longa resonent carmina uestra tuba.
 quod scelus Ismarii quereris, Philomela, tyranni,
 expleta est annis ista querela suis;
 alitis in rarae miserum deuertere funus;
 magna sed antiqua est causa doloris Itys. 10
 omnes, quae liquido libratis in aere cursus,
 tu tamen ante alios, turtur amice, dole.
 plena fuit uobis omni concordia uita
 et stetit ad finem longa tenaxque fides.
 quod fuit Argolico iuuenis Phoeus Orestae, 15
 hoc tibi, dum licuit, psittace, turtur erat.
 quid tamen ista fides, quid rari forma coloris,
 quid uox mutandis ingeniosa sonis,
 quid iuuat, ut datus es, nostrae placuisse puellae?
 infelix, auium gloria, nempe iaces. 20
 tu poteras fragiles pinnis hebetare zmaragdos,
 tincta gerens rubro Punica rostra croco.
 non fuit in terris uocum simulantiore ales:
 reddebas blaeso tam bene uerba sono.
 raptus es inuidia: non tu fera bella mouebas; 25
 garrulus et placidae pacis amator eras.
 plenus eras minimo, nec prae sermonis amore
 in multos poteras ora uacare cibos; 30
 nux erat esca tibi causaeque papauera somni,
 pellebatque sitim simplicis umor aquae. 32
 ecce, coturnices inter sua proelia uiuunt,
 forsitan et fiunt inde frequenter anus. 33
 uiuit edax uultur ducensque per aera gyros
 miluus et pluuiiae graculus auctor aquae;

7 quod PSN: quid Yω philomela PYS: philomena ω 8 annis yω: animis P (ut uid.)
 YS; suis c; tuis PYS; 9 deuertere Heinsius: deuertite (-ice YH¹ [ut uid.]) PY;
 diuertite S; 11 quae ySω: qui YC; de P incert. libratis PYS; uibratis c; aere Sω:
 aera P (ut uid.) YCVa cursus PSω: pennas y (-is Y) c; 12 alios PYS; alias ω 14
 longa PYSω: firma DVb 15 orestae PYN(-ste): oresti Sω 19 es PYω: est SPC¹Q¹ 21
 zmaragdos PYMm: smaragdos ySω 30 poteras PYC; poterant yS; 27-28 post 32
 ponendos censuit Markland 27 sua PYSω: fera c; 28 fiunt ω: fiant PY: fient S; 33
 ducensque DFy: ducitque PYSω 34 miluus et PYC; miluius et yω: miluus et est S;
 miluus et in H graculus yC; gragulus PY: garrulus S; auctor codd.: augur Heinsius

uiuit et armiferae cornix inuisa Mineruae, 35
 illa quidem saeculis uix moritura nouem.
 occidit ille, loquax humanae uocis imago,
 psittacus, extremo munus ab orbe datum.
 optima prima fere manibus rapiuntur auaris;
 implentur numeris deteriora suis: 40
 tristia Phylacidae Thersites funera uidit
 iamque cinis uiuis fratribus Hector erat.
 quid referam timidae pro te pia uota puellae,
 uota procelloso per mare rapta Noto?
 septima lux uenit non exhibitura sequentem, 45
 et stabat uacuo iam tibi Parca colo;
 nec tamen ignauo stupuerunt uerba palato:
 clamauit moriens lingua 'Corinna, uale!'
 colle sub Elysio nigra nemus ilice frondet
 uadaque perpetuo gramine terra uiuret. 50
 si qua fides dubiis, uolucrum locus ille piarum
 dicitur, obscenae quo prohibentur aues.
 illic innocui late pascuntur olores
 et uiuax phoenix, unica semper auis;
 explicat ipsa suas ales Iunonia pinnas, 55
 oscula dat cupido blanda columba mari.
 psittacus has inter nemorali sede receptus
 conuertit uolucres in sua uerba pias.
 ossa tegit tumulus, tumulus pro corpore magnus,
 quo lapis exiguus par sibi carmen habet: 60
 COLLIGOR EX IPSO DOMINAE PLACVISSE SEPVLCRO.
 ORA FVERE MIHI PLVS AVE DOCTA LOQVI.

VII

Ergo sufficiam reus in noua crimina semper?
 ut uincam, totiens dimicuisse piget.

35 armiferae PYSω: armigerae ζ 37 ille ζ: illa PYSω 45 uenit PYSω: aderat Ab²Pc
 46 uacuo PYSζ: uacua ω 55 ipsa suas (uas P) ales Pyc: atque suas ales ζ: uasales ipsas
 Y: ipsa suas S

VII I ergo PYSζ: ergo ego yω 2 ut YSω: et PEa piget PYSζ: pudet ω

siue ego marmorei respexi summa theatri,
 eligis e multis unde dolere uelis;
 candida seu tacito uidit me femina uultu, 5
 in uultu tacitas arguis esse notas;
 si quam laudauis, miseros petis ungue capillos;
 si culpo, crimen dissimulare putas;
 siue bonus color est, in te quoque frigidus esse,
 seu malus, alterius dicor amore mori. 10
 atque ego peccati uellem mihi conscius essem!
 aequo animo poenam, qui meruere, ferunt.
 nunc temere insimulas credendoque omnia frustra
 ipsa uetas iram pondus habere tuam.
 aspice, ut auritus miserandae sortis asellus 15
 assiduo domitus uerbere lentus eat.
 ecce, nouum crimen: sollers ornare Cypassis
 obicitur dominae contemerasse torum.
 di melius, quam me, si sit peccasse libido,
 sordida contemptae sortis amica iuuet! 20
 quis ueneris famulae conubia liber inire
 tergaque complecti uerbere secta uelit?
 adde quod ornandis illa est operata capillis
 et tibi per doctas grata ministra manus:
 scilicet ancillam, quae tam tibi fida, rogarem? 25
 quid, nisi ut indicio iuncta repulsa foret?
 per Venerem iuro puerique uolatilis arcus
 me non admissi criminis esse reum.

VIII

Ponendis in mille modos perfecta capillis,
 comere sed solas digna, Cypassi, deas,

7 miseros yω: misero PYSCVa² 8 culpo yω: cui do Sζ: cui pro PY 9 esse ySω: esset
 PY 11 essem PYSζ: esse ω 17 nouum crimen sollers ornare PYSζ: tuum sollers
 caput exornare ζ 19 si ψ, Naugerius: sic PYSω peccasse PYSω: peccare ζ 20 sortis
 yω: sordis PYSζ 23 ornandis ω: ornatis PYSζ illa est operata PYS¹: illa est
 operosa ω: ipsa est operanda F: operosa est illa ζ 24 per doctas ω: perdocta est
 PYS grata PYSω: apta ζ 25 quae tam ω: quierat P: qua erat Y (ut uid.): quod erat y,
 Kenney: quae erat Sζ: quae sit B (ut uid.) Ea: quia erat Palmer 27 arcus PSω: arcum Y

VIII I modos PYSZ: modis ω

et mihi iucundo non rustica cognita furto,
 apta quidem dominae, sed magis apta mihi,
 quis fuit inter nos sociati corporis index? 5
 sensit concubitus unde Corinna tuos?
 num tamen erubui? num uerbo lapsus in ullo
 furtiuae ueneris conscia signa dedi?
 quid quod, in ancilla si quis delinquere possit,
 illum ego contendi mente carere bona? 10
 Thessalus ancillae facie Briseidos arsit,
 serua Mycenaeo Phoebas amata duci;
 nec sum ego Tantalide maior nec maior Achille;
 quod decuit reges, cur mihi turpe putem?
 ut tamen iratos in te defixit ocellos, 15
 uidi te totis erubuisse genis.
 at quanto, si forte refers, praesentior ipse
 per Veneris feci numina magna fidem!
 (tu, dea, tu iubeas animi periuria puri
 Carpathium tepidos per mare ferre Notos.) 20
 pro quibus officiis pretium mihi dulce repende
 concubitus hodie, fusca Cypassi, tuos.
 quid renuis fingisque novos, ingrata, timores?
 unum est e dominis emeruisse satis.
 quod si stulta negas, index ante acta fatebor 25
 et ueniam culpae proditor ipse meae,
 quoque loco tecum fuerim quotiensque, Cypassi,
 narrabo dominae quotque quibusque modis.

IX

O numquam pro re satis indignande Cupido,
 o in corde meo desidiose puer,

7 num *S*: nam *Pf*: nunc *P*: non *Y*ω: nec *D* num *PYS*: nec ω: non *ς*: num(ero collapsus in ullo) *HN*² uerbo *γS*ω: uero *PY* ullo *PYS*ω: uno *ς* 9 ancilla *PYS*ς: ancillam ω 10 illum ego *PYS*ω: illum *ς* 12 mycenaeo *PYS*ω: mycenaeo est *ς* 13 nec sum ego *PYS*ς: nec sum *Q*: non sum ego *N²Ph*: non sum ω: non ego *ς* maior nec *PYS*ς: nec forti *ς* 16 uidi *γς*: uidit *PYS*ς 19 puri *PYC*¹: nostri *S*ω 23 renuis *PYS*ω: refugis *ς* 24 unum est *PYS*ς: est unum ω emeruisse *PYS*ς: promeruisse *ς*: demeruisse *W*

IX 1 pro re *Burman*: pro me *PYS*ω: per me *ς* indignande *Madvig*: indignate *codd*.

quid me, qui miles numquam tua signa reliqui,
 laedis, et in castris uulneror ipse meis?
 cur tua fax urit, figit tuus arcus amicos? 5
 gloria pugnantis uincere maior erat.
 quid? non Haemonius, quem cuspidem perculit, heros
 confossum medica postmodo iuuuit ope?
 uenator sequitur fugientia, capta relinquit,
 semper et inuentis ulteriora petit. 10
 nos tua sentimus, populus tibi deditus, arma;
 pigra reluctanti cessat in hoste manus.
 quid iuuat in nudis hamata retundere tela
 ossibus? ossa mihi nuda reliquit amor.
 tot sine amore uiri, tot sunt sine amore puellae: 15
 hinc tibi cum magna laude triumphus eat.
 Roma, nisi immensum uires promosset in orbem,
 stramineis esset nunc quoque tecta casis.
 fessus in acceptos miles deducitur agros,
 mittitur in saltus carcere liber equus, 20
 longaque subductam celant naualia pinum,
 tutaque deposito poscitur ense rudis:
 me quoque, qui totiens merui sub amore puellae,
 defunctum placide uiuere tempus erat.
 'uiue' deus 'posito' si quis mihi dicat 'amore', 25
 deprecet: usque adeo dulce puella malum est.
 cum bene pertaesum est animoque relanguit ardor,
 nescioquo miserae turbine mentis agor.
 ut rapit in praeceps dominum spumantia frustra
 frena retentantem durior oris equus, 30
 ut subitus, prope iam prensa tellure, carinam
 tangentem portus uentus in alta rapit,
 sic me saepe refert incerta Cupidinis aura
 notaque purpureus tela resumit Amor.

4 meis *PYS*ς: tuis ω 8 confossum *P*(comp-) *YS*ς: confossum *ς*: confusum *F*: cum petiit *ς* 11 deditus *PYS*ω: subditus *ς* 12 in *PYS*ω: ab *ς* 13 retundere *PyS*ς: tundere *Y*(*ut uid.*): recondere ω: recumbere (*aut* -tum-) *N* 14 reliquit *Y*ω: relinquit *PSCVb* 17 promosset *Y*ς: promouisset *PB*: mouisset *S*ω: misisset *Q*¹ 18 tecta *PYS*ω: densa *ς* 20 cum 22 commutant *ς* 21 pinum *PYS*ς: puppim *ς* 23 merui *PYS*ω: morior *ς* 25 nouam elegiam incipere censuit *Müller* 26 malum est *PYS*ω: malum (est post adeo *T*) *ς* 27 animoque *PYS*ω: animique *γ*ω relanguit *JcMg*: resanuit *γCH*²: resan/uit *P*: resannuit *Y*: reuannuit *γ*(*sscr.*) *S*ω: euanuit *ς* ardor *PYS*ω: error *D* 31 prensa *PYS*ω: pressa *ς* 32 rapit *PYS*ω: trahit *ς*

fige, puer! positis nudus tibi praebear armis; 35
 hic tibi sunt uires, hic tua dextra facit.
 huc tamquam iussae ueniunt iam sponte sagittae;
 uix illis prae me nota pharetra sua est.
 infelix, tota quicumque quiescere nocte
 sustinet et somnos praemia magna uocat! 40
 stulte, quid est somnus gelidae nisi mortis imago?
 longa quiescendi tempora fata dabunt.
 me modo decipiant uoces fallacis amicae
 (sperando certe gaudia magna feram),
 et modo blanditias dicat, modo iurgia nectat, 45
 saepe fruar domina, saepe repulsus eam.
 quod dubius Mars est, per te, priuigne Cupido, est,
 et mouet exemplo uitricus arma tuo;
 tu leuis es multoque tuis uentosior alis
 gaudiaque ambigua dasque negasque fide. 50
 si tamen exaudis, pulchra cum matre, Cupido,
 indeserta meo pectore regna gere:
 accedant regno, nimium uaga turba, puellae;
 ambobus populis sic uenerandus eris.

X

Tu mihi, tu certe, memini, Graecine, negabas
 uno posse aliquem tempore amare duas.
 per te ego decipior, per te deprensus inermis
 ecce duas uno tempore turpis amo.
 utraque formosa est, operosae cultibus ambae, 5
 artibus in dubio est haec sit an illa prior;
 pulchrior hac illa est, haec est quoque pulchrior illa,
 et magis haec nobis et magis illa placet.

36 hic (*alt.*) PYSw: huc Ke facit PYSç; ualet yç; iacit Ke huc...facit Heinsius hac...
 facit Luck 37 huc Yw: hic PSAb (n-) Ea iussae PYSw: missae yç 38 sua PYSç; tua ç
 45 nectat PYSw: quaerat p (u.l.) ç 47 te...cupido est pSç; te...cupido PYç; te est...
 cupido yN 51 cupido PYSw: rogantem p (u.l.) 52 gere PYw: geret S: geras T: geris
 F¹Vb: gerem Ob: rege p (u.l.) Pc (u.l.) Q¹

X 1 graecine pyw: graecene Y: greci S: tu grece P 3 te ego PYw: te Sç 4 turpis PYSç;
 solus yw 7 hac...haec ç: haec...haec ç: haec...haec PYSw

erro uelut uentis discordibus acta phaselos,
 diuiduumque tenent alter et alter amor. 10
 quid geminas, Erycina, meos sine fine dolores?
 non erat in curas una puella satis?
 quid folia arboribus, quid pleno sidera caelo,
 in freta collectas alta quid addis aquas?
 sed tamen hoc melius, quam si sine amore iacerem: 15
 hostibus eueniat uita seuera meis;
 hostibus eueniat uiduo dormire cubili
 et medio laxa ponere membra toro.
 at mihi saeuus Amor somnos abrumpat inertes
 simque mei lecti non ego solus onus; 20
 me mea disperdat nullo prohibente puella,
 si satis una potest, si minus una, duae.
 sufficiam: graciles, non sunt sine uiribus artus;
 pondere, non neruis, corpora nostra carent.
 et lateri dabit in uires alimenta uoluptas: 25
 decepta est opera nulla puella mea;
 saepe ego lasciuie consumpsi tempora noctis,
 utilis et forti corpore mane fui.
 felix, quem Veneris certamina mutua perdunt!
 di faciant, leti causa sit ista mei! 30
 induat aduersis contraria pectora telis
 miles et aeternum sanguine nomen emat;
 quaerat auarus opes et, quae lassarit arando,
 aequora periuro naufragus ore bibat;
 at mihi contingat Veneris languescere motu, 35
 cum moriar, medium soluar et inter opus;
 atque aliquis nostro lacrimans in funere dicat
 'conueniens uitae mors fuit ista tuae'.

9 erro uelut Camps: ergo uelut Ka: errant ut PYSç; errat ut Ab¹C: errat et ut ç; errat ut a
 P^bVa²: errat ut in Z phaselos PYSd: phaselus yw 10 tenent PYw: tenet p (ut uid.) Sç
 17 uiduo P (b-) Yç; uacuo pySw 18 laxa PYS (-o) ç; late pw 19 at YSw: aut P 23
 sufficiam PY: sufficient Sw: sufficient ç; sufficient H 27 lasciuie Pw: lasciuiae YSPcZ
 (-ç) consumpsi tempora PYSw: consumpto tempore ç 28 forti PYSç; fortis w 29
 perdunt PYw: rumpunt pSç 33 lassarit PYw: lassarat Sç; lassauit pAcH arando Y:
 Heinsius: arundo P: irundo C¹: eundo pySw 35-36 contingat...cum moriar PYSw:
 cum moriar...eueniat p 36 et PySw: ut ç; de Y incert.

XI

Prima malas docuit, mirantibus aequoris undis,
 Peliaco pinus uertice caesa uias,
 quae concurrentes inter temeraria cautes
 conspicuam fuluo uellere uexit ouem.
 o utinam, ne quis remo freta longa moueret,
 5 Argo funestas pressa bibisset aquas!
 ecce fugit notumque torum sociosque Penates
 fallacesque uias ire Corinna parat.
 quam tibi, me miserum, Zephyros Eurosque timebo
 et gelidum Borean egelidumque Notum!
 10 non illic urbes, non tu mirabere siluas:
 una est iniusti caerula forma maris;
 nec medius tenues conchas pictosque lapillos
 pontus habet: bibuli litoris illa mora est.
 15 litora marmoreis pedibus signate, puellae —
 hactenus est tutum, cetera caeca uia est —
 et uobis alii uentorum proelia narrent,
 quas Scylla infestet quasue Charybdis aquas,
 et quibus emineant uiolenta Ceraunia saxis,
 20 quo lateant Syrtes magna minorque sinu.
 haec alii referant; at uos, quod quisque loquetur,
 credite: credenti nulla procella nocet.
 sero respicitur tellus, ubi fune soluto
 currit in immensum panda carina salum,
 25 nauita sollicitus cum uentos horret iniquos
 et prope tam letum quam prope cernit aquam.
 quod si concussas Triton exasperet undas,
 quam tibi sit toto nullus in ore color!
 tum generosa uoces fecundae sidera Ledaee
 et 'felix' dicas 'quem sua terra tenet!'
 30

XI 1 undis S_ç; undas PYS_ç 9 quam Ph². Markland: quid PYS_ω 10 egelidumque Seneca Contr. 2.2.12: et gelidumque PYSC: non gelidumque ç; praecipitemque y_ω: praetepidumque F²HQ¹ 11 mirabere YS_ω: miserabere P 12 iniusti PYS_ω: inuisi Q²T: incerti Ea 13 pictosque PY_ç: pictosue Hψ: uiridesque S_ç; uariosque F 15 signate F¹Ja, Naugerius: signata PYS_ç: signanda y_ω 17 uobis PYS_ω: nobis y_ç 18 quasue PY_ç: quasque S_ç 19 et PYS_ω: e ç 21 at Y_ω: ad PS loquetur PY_ç: loquatur S_ω 22 credenti yS_ω: quaerenti PY 23 ubi PYS_ω: cum F²Q²Vb 25 cum ç; tum T: quia PY_ç: qui Ab: iam S_ç: quoque y_ç 27 quod PYS_ç: quid ç exasperet P (et a-) Y_ç: exasperat S_ç 28 quam tibi PYS_ç: quam si Ob: qui tibi ç; quid tibi Pa²Pf: et tibi T: tunc tibi Pc¹ sit PYS_ω: si Pf: nunc ç 29 tum PY_ç: tunc ω: tu S 30 quem PS_ç: quam Y_ç

tutius est fouisse torum, legisse libellos,
 Threiciam digitis increpuisse lyram.
 at, si uana ferunt uolucres mea dicta procellae,
 aequa tamen puppi sit Galatea tuae:
 35 uestrum crimen erit talis iactura puellae,
 Nereidesque deae Nereidumque pater.
 uade memor nostri, uento reditura secundo;
 impleat illa tuos fortior aura sinus.
 tum mare in haec magnus proclinet litora Nereus,
 huc uenti spectent, huc agat aestus aquas.
 40 ipsa roges, Zephyri ueniant in lintea soli,
 ipsa tua moueas turgida uela manu.
 primus ego aspiciam notam de litore puppim
 et dicam 'nostros aduehit illa deos!'
 excipiamque umeris et multa sine ordine carpam
 45 oscula; pro reditu uictima uota cadet,
 inque tori formam molles sternentur harenae
 et cumulus mensae quilibet esse potest.
 illic apposito narrabis multa Lyaeo,
 paene sit ut mediis obruta nauis aquis,
 50 dumque ad me properas, neque iniquae tempora noctis
 nec te praecipites extimuisse Notos.
 omnia pro ueris credam, sint ficta licebit:
 cur ego non uotis blandiar ipse meis?
 haec mihi quam primum caelo nitidissimus alto
 55 Lucifer admissio tempora portet equo.

XII

Ite triumphales circum mea tempora laurus!
 uicimus: in nostro est ecce Corinna sinu,

31 libellos PYS_ω: libellum ç 33 ferunt PYS_ω: ferant ç; ferent Pa (ut uid.) T 39 proclinet PY (ex-clan-) S_ω: proclamet Vb: procuruet H: declinet ç; propellat F¹ 40 uenti (-tis PW) spectent P_ç: uentis Y: uentus spectet yS_ç: uenti spirent exc. Dousae aestus ω: eurus PYS_ç 41 soli PY_ç: pleni yS_ω 45 umeris PYS_ç: ulnis ç carpam PYS_ω: sumam ç; iungam AcQ²W¹ 46 cadet yS_ω: cadit PYAb¹ 48 et cumulus mensae PYS_ç: et cumulus mensa ç; pro mensa cumulus ç; et tumulus mensae Pc: et tumulus mensa PbPf: pro mensa tumulus D (ut uid.) ψ esse potest PYS_ω: instar erit ç 55 alto S_ω: albo Y: algo P

XII 1 laurus PYDT: lauri S_ω

quam uir, quam custos, quam ianua firma (tot hostes!)
 seruabant, ne qua posset ab arte capi.
 haec est praecipuo uictoria digna triumpho 5
 in qua, quaecumque est, sanguine praeda caret.
 non humiles muri, non paruis oppida fossis
 cincta, sed est ductu capta puella meo.
 Pergama cum caderent bello superata bilustri,
 ex tot in Atridis pars quota laudis erat? 10
 at mea seposita est et ab omni milite dissors
 gloria, nec titulum muneris alter habet:
 me duce ad hanc uoti finem, me milite ueni;
 ipse eques, ipse pedes, signifer ipse fui.
 nec casum fortuna meis immiscuit actis: 15
 huc ades, o cura parte triumphae mea!
 nec belli est noua causa mei: nisi rapta fuisset
 Tyndaris, Europae pax Asiaeque foret;
 femina siluestres Lapithas populumque biforem
 turpiter apposito uertit in arma mero; 20
 femina Troianos iterum noua bella mouere
 impulit in regno, iuste Latine, tuo;
 femina Romanis etiam nunc Vrbe recenti
 immisit soceros armae saeua dedit.
 uidi ego pro niuea pugnantem coniuge tauros: 25
 spectatrix animos ipsa iuuenca dabat.
 me quoque, qui multos, sed me sine caede, Cupido
 iussit militiae signa mouere suae.

XIII

Dum labefactat onus grauidi temeraria uentris,
 in dubio uitae lassa Corinna iacet.
 illa quidem, clam me tantum molita pericli,
 ira digna mea est, sed cadit ira metu.

3 firma tot hostes ω : firmat ut hostis PYS: firmus ut hostis ζ : fortis ut hostis (-es BEa) $\gamma\zeta$: fortior hostes Vb: firma seraque H 10 atridis PY ω : atrida DN: atride PaPf: atridas S ζ : atrides H 11 dissors PY: discors $\gamma S\omega$ 13 hanc PYSOb: hunc ω uoti finem PYS ω : finem uoti ζ 17 belli est PYS ζ : belli ζ causa $\gamma\zeta$: cura PYS ζ 20 uertit PY ω : mouit S 21 noua PYS ω : fera ζ 27 qui multos PYS ζ : cum multis ζ me PY ω : nunc SHVa

XIII I dum PYS ω : cum ζ 2 lassa PYS ω : lapsa ζ 3 clam me ζ : clamat PYS ω 4 mea est ζ : mea PYS ζ

sed tamen aut ex me conceperat, aut ego credo: 5
 est mihi pro facto saepe, quod esse potest.
 Isi, Paraetionum genaliaque arua Canopi
 quae colis et Memphin palmiferamque Pharon,
 quaque celer Nilus, lato delapsus in alueo, 10
 per septem portus in maris exit aquas,
 per tua sinistra precor, per Anubidis ora uerendi
 (sic tua sacra pius semper Osiris amet
 pigraque labatur circa donaria serpens
 et comes in pompa corniger Apis eat),
 huc adhibe uultus et in una parce duobus: 15
 nam uitam dominae tu dabis, illa mihi.
 saepe tibi sedit certis operata diebus,
 qua tingit laurus Gallica turma tuas.
 tuque, laborantes utero miserata puellas
 quarum tarda latens corpora tendit onus, 20
 lenis ades precibusque meis faue, Ilithyia!
 digna est quam iubeas muneris esse tui.
 ipse ego tura dabo fumosis candidus aris,
 ipse feram ante tuos munera uota pedes;
 adiciam titulum SERVATA NASO CORINNA; 25
 tu modo fac titulo muneribusque locum.
 si tamen in tanto fas est monuisse timore,
 hac tibi sit pugna dimicuisse satis.

XIV

Quid iuuat immunes belli cessare puellas
 nec fera peltatas agmina uelle sequi,
 si sine Marte suis patiuntur uulnera telis
 et caecas armant in sua fata manus?
 quae prima instituit teneros conuellere fetus, 5
 militia fuerat digna perire sua.

7 genaliaque $\gamma\zeta$: genaliaque ζ : gentiliaque PYS ζ arua PY ω : arma S ζ 9 delapsus PYS ω : dilapsus ζ in alueo PYS ω : in aluo ζ : ab alueo Ac²: ab aruo Pf¹ 10 portus PYS ω : portas F¹Pa, Bentley 11 sinistra PYS ω : sacra ζ 13 circa PYS ζ : circum ω 14 pompa PY ω : pompam SW² 17 sedit Z, Heinsius: dedit PYPf¹: seruit ObPh (u.l.): meruit $\gamma S\omega$ 18 qua PYS ω : quis ζ : quam D: quas Pf tingit PYPf¹Vb: cingit $\gamma\omega$: tangit SF² (ut uid.) laurus PYS ω : lauros ζ turma PYS ζ : turba $\gamma\zeta$ 21 meis faue ilithyia PYS: faue lucina puellae $\gamma\omega$: meis lucina faueto Pc (u.l.) X 25 corinna PYS¹ (ex corr.) ω : puella S¹T 27 timore PYS ω : periculo m.² in ζ

scilicet ut careat rugarum crimine uenter,
 sternetur pugnae tristis harena tuae?
 si mos antiquis placuisset matribus idem,
 gens hominum uitio deperitura fuit,
 10 quique iterum iaceret generis primordia nostri
 in uacuo lapides orbe, parandus erat.
 quis Priami fregisset opes, si numen aquarum
 iusta recusasset pondera ferre Thetis?
 15 Ilia si tumido geminos in uentre necasset,
 casurus dominae conditor Urbis erat.
 si Venus Aenean grauida temerasset in aluo,
 Caesaribus tellus orba futura fuit.
 tu quoque, cum posses nasci formosa, perisses,
 20 temptasset, quod tu, si tua mater opus.
 ipse ego, cum fuerim melius periturus amando,
 uidissem nullos matre necante dies.
 quid plenam fraudas uitem crescentibus uuis
 pomaque crudeli uellis acerba manu?
 25 sponte fluant matura sua; sine crescere nata:
 est pretium paruae non leue uita morae.
 uestra quid effoditis subiectis uiscera telis
 et nondum natis dira uenena datis?
 Colchida respersam puerorum sanguine culpant,
 aque sua caesum matre queruntur Ityn:
 30 utraque saeua parens, sed tristibus utraque causis
 iactura socii sanguinis ulta uirum.
 dicite, quis Tereus, quis uos irriter Iason
 figere sollicita corpora uestra manu?
 hoc neque in Armeniis tigres fecere latebris,
 35 perdere nec fetus ausa laena suos.
 at tenerae faciunt, sed non impune, puellae:
 saepe, suos utero quae necat, ipsa perit;
 ipsa perit ferturque rogo resoluta capillos,
 et clamant 'merito' qui modo cumque uident.
 40

XIV 8 sternetur PYω: seruetur S 10 uitio *codd.*: citius Watt fuit PYϸ: foret Sω 11
 iaceret generis PYS (generis in marg., sed post iaceret insertum uoluit) ω: generis iaceret
 ϸ 15 necasset ySω: negasset PYVb¹ 18 fuit PYSϸ: foret ω 24 crudeli pyω: crudelis
 PY (-llis) FN¹ (ut uid.) 25 fluant PYSϸ: fluent yϸ: fluunt ϸ s.f.m.s. PYSω: s.s.m.f. ϸ
 29 puerorum PYSω: natorum ϸ culpant PYω: matrem SFH 30 aque QX: atque
 PYSω 32 uirum PY (est post iactura sscr. y) Sϸ: uirum est ϸ 33 dicite PYω: discite
 Sϸ iason ySω: iaso PY (ut uid.) 35 hoc PYSω: haec ϸ 40 clamant...uident PYSω:
 clamat...uidet ϸ qui PYω: quae S

ista sed aetherias uanescant dicta per auras,
 et sint ominibus pondera nulla meis.
 di, faciles peccasse semel concedite tuto;
 et satis est: poenam culpa secunda ferat.

XV

Anule, formosae digitum uincture puellae,
 in quo censendum nil nisi dantis amor,
 munus eas gratum; te laeta mente receptum
 protinus articulis induat illa suis.
 tam bene conuenias quam mecum conuenit illi,
 5 et digitum iusto commodus orbe teras.
 felix, a domina tractaberis, anule, nostra:
 inuideo donis iam miser ipse meis.
 o utinam fieri subito mea munera possem
 artibus Aeaeae Carpathiue senis!
 10 tunc ego, cum cupiam dominae tetigisse papillas
 et laeuam tunicis inseruisse manum,
 elabar digito quamuis angustus et haerens
 inque sinum mira laxis ab arte cadam.
 idem ego, ut arcanas possim signare tabellas
 15 neue tenax ceram siccaque gemma trahat,
 umida formosae tangam prius ora puellae;
 tantum ne signem scripta dolenda mihi.
 si dabor ut condar loculis, exire negabo,
 astringens digitos orbe minore tuos.
 non ego dedecori tibi sum, mea uita, futurus,
 quodue tener digitus ferre recuset onus.

XV 1 uincture ϸ: cincture Va²: iuncture Y(-ae)ϸ: uincire P: uincire SH 2 censendum
 PYSϸ: censendum est ϸ 5 illi PYSϸ: illa ϸ 8 iam Sω: tam Yϸ: heu ϸ: ah Heinsius olim:
 de P incert. 9 fieri subito PYSϸ: subito fieri ϸ 10 aeaeae P (ut uid.) y(aeϸϸ/ [aece/ Y])
 S (ϸϸϸ) ϸ: eoe ϸ: ethee F¹Q¹: eolie Pf: aonii D: emoniis Ab²B¹: et circes X: aut circes Ac
 (ex corr.) Vb carpathiue PYOb (spatio ante u relicto) Ph: carpathiue Sω 11 ego
 cum Oliver (ego cum [cupiat domina et] iam Rappold): ego W¹Kd: ego si F: ego te PYSω:
 ego me AbBb (egomet) PhW²: per te Pc (u.l.) T dominae *codd.*: domina et Madvig 14
 sinum PYSω: sinus ϸ: sinu BbPc²X laxis PYS: lapsus yω 19 dabor *codd.*: trahar
 Némethy condar PYSω: credar Md: credas Bb 21 sum ω: sim PYSOb

me gere, cum calidis perfundes imbribus artus,
 damnaque sub gemmam perfer euntis aquae.
 sed, puto, te nuda mea membra libidine surgent,
 et peragam partes anulus ille uiri.
 irrita quid uoueo? paruum proficiscere munus:
 illa datam tecum sentiat esse fidem.

XVI

Pars me Sulmo tenet Paeligni tertia ruris,
 parua, sed irriguis ora salubris aquis.
 sol licet admoto tellurem sidere findat
 et micet Icarii stella proterua canis,
 arua pererrantur Paeligna liquentibus undis,
 et uiret in tenero fertilis herba solo.
 terra ferax Cereris multoque feracior uuis,
 dat quoque baciferam Pallada rarus ager,
 perque resurgentes riuus labentibus herbas
 gramineus madidam caespes obumbrat humum.
 at meus ignis abest. uerbo peccaui uno:
 quae mouet ardores, est procul; ardor adest.
 non ego, si medius Polluce et Castore ponar,
 in caeli sine te parte fuisse uelim.
 solliciti iaceant terraque premantur iniqua,
 in longas orbem qui secuere uias;
 aut iuuenum comites iussissent ire puellas,
 si fuit in longas terra secanda uias.
 tum mihi, si premerem uentosas horridus Alpes,
 dummodo cum domina, molle fuisset iter;

23 perfundes γ (*ex* -ēs [*ut uid.*]) *S*ω: perfundis *PY*: perfundens ζ 24 gemmam *AbW*²:
 gemmas *W¹Mn*: gemma *PYS*ω: gemmis *T* perfer euntis *codd.*: fer pereuntis *Dousa*
 25 nuda *PSDPf*²: uisa γ ω: *de Y incert.* libidine surgent γ ω: libidinis urgent (-uent *S*)
PYS 26 peragam *PYSQ²VaW*²: peraget γ ω ille *PYS*ζ: ipse γ ζ: iste *T* 27 uoueo
*PY*ω: foueo *S*: moueo *Pf*: moneo *BbVa²Vb*

XVI 1 pars me *PYS*ω: me pars ζ 7 cereris *PY*ω: ciceris *S* uuis *codd.*: uuae *Heinsius* in
textu, multaeque...uuae in *notis* 8 baciferam *PY*ω: paciferam *S* 11-12, 23-26 *totos*,
 13, 16-18, 21-22 *partim restituit P³ sine mutatione, ut uid., cum P paene euanuisset* 12
 adest γ Sω: abest *P³Y* 17 aut *P³YS*ζ: at ω 19 tum *Y*ζ: tunc ζ : tu *PSC* premerem
 γ Sω: premerent *PYYb*: premerer ζ : peterem *Pf* uentosas horridus alpes *PYYb*: uentoso

cum domina Libycas ausim perrumpere Syrtes
 et dare non aequis uela ferenda Notis;
 non quae uirgineo portenta sub inguine latrant
 nec timeam uestros, curua Malea, sinus
 nec quae summersis ratibus saturata Charybdis
 fundit et effusas ore receptat aquas.
 quod si Neptuni uentosa potentia uincat
 et subuenturos auferat unda deos,
 tu nostris niueos umeris impone lacertos:
 corpore nos facili dulce feremus onus.
 saepe petens Hero iuuenis tranauerat undas;
 tum quoque tranasset, sed uia caeca fuit.
 at sine te, quamuis operosi uitibus agri
 me teneant, quamuis amnibus arua natent
 et uocet in riuos currentem rusticus undam,
 frigidaque arboreas mulceat aura comas,
 non ego Paelignos uideor celebrare salubres,
 non ego natalem, rura paterna, locum;
 sed Scythiam Cilicasque feros uiridesque Britannos
 quaeque Prometheo saxa cruore rubent.
 ulmus amat uitem, uitis non deserit ulmum;
 separor a domina cur ego saepe mea?
 at mihi te comitem iuraras usque futuram —
 per me perque oculos, sidera nostra, tuos.
 uerba puellarum, foliis leuiora caducis,
 irrita, qua uisum est, uentus et unda ferunt.
 si qua mei tamen est in te pia cura relictis,
 incipe pollicitis addere facta tuis
 paruaque quam primum rapientibus esseda mannis
 ipsa per admissas concute lora iubas!
 at uos, qua ueniet, tumidi subsidite montes,
 et faciles curuis uallibus este, uiae!

23 non *P³Y*ζ: nec *S*ζ 24 nec *P³S*ω: non *YVa*¹ 25 nec *YS*ω: non *P³ζ* quae *P³YS*ζ:
 quas ω 26 receptat *P³γ*ω: (effusa sorore [*ut uid.*]) captat *Y*: repotat *T*: reportat *SVa*¹
 (-et) *X*: resorbet *LaMj*: retemptat *Ac* 27 neptuni *PS*ω: neptunum (-nium *H*)
*Y*ζ uincat ζ : uincet ω: uincit *PYS*ζ 28 auferat ω: auferet *PYS*ζ 31 hero *JhKe*: heron
*PYS*ω 32 tum γ ω: tunc ω: tu *PYB* (...transnasset) *C*¹: nunc *SOB* 35 currentem
*PYS*ω: parentem *Mm*, *exc. Put. et Scal.* 37 celebrare *PYS*ω: celebrasse *Y* 40 saxa
 cruore *PYS*ω: sanguine saxa ζ rubent *PYS*ζ: madent ω 41 uitem *PY* (*ut uid.*) ω: uites
*S*ζ 43 iuraras *PYS*: iurabas ω 44 sidera nostra tuos *PYS*ω: qui rapuere meos ζ 46
 uerba puellarum *BK*: uerba *Scal.* uerba *Heinsius* unda *PYS*ζ: uuae ω 51 uuae *P* (*ut*

XVII

Si quis erit, qui turpe putet seruire puellae,
 illo conuincar iudice turpis ego.
 sim licet infamis, dum me moderatius urat
 quae Paphon et fluctu pulsa Cythera tenet.
 atque utinam dominae miti quoque praeda fuissem,
 5 formosae quoniam praeda futurus eram!
 dat facies animos: facie uiolenta Corinna est;
 me miserum! cur est tam bene nota sibi?
 scilicet a speculi sumuntur imagine fastus,
 nec nisi compositam se prius illa uidet.
 10 non, tibi si facies nimium dat in omnia regni
 (o facies oculos nata tenere meos!),
 collatum idcirco tibi me contemnere debes:
 aptari magnis inferiora licet.
 traditur et nymphe mortalis amore Calypso
 15 capta recusantem detinuisse uirum;
 creditur aequoream Pthio Nereida regi,
 Egeriam iusto concubuisse Numae;
 Vulcani Venus est, quamuis incude relicta
 turpiter obliquo claudicet ille pede;
 20 carminis hoc ipsum genus impar, sed tamen apte
 iungitur herous cum breuiore modo.
 tu quoque me, mea lux, in quaslibet accipe leges;
 te deceat medio iura dedisse foro.
 non tibi crimen ero, nec quo laetere remoto;
 25 non erit hic nobis infitiandus amor.

XVII 1 putet S ω : putat ζ : puto P: puter Y 3 sim yS ω : sit PY moderatius PYS ζ :
 moderantius ζ urat PY ω : urit SPf 4 et fluctu yS² (ex- \bar{u}) ω : ex fluctu X: in fluctu VbZ:
 et fluctus PY ζ pulsa PYS ζ : nata ζ : culta ζ 5 miti YS ζ : mitis y ω : om. P 7 facie S ζ :
 facies PY (ex-iei [ut uid.]) S¹ ω corinna S ω : corinnae PY ζ est PyS ω : om. Y ζ 10 illa
 yS ω : ipsa ζ : ulla Y: de Pincert. 11 nimium dat in omnia y ω : animum dat in omnia Y ζ :
 animum dat nomina P (ut uid.) SOBZ regni PSVaZ: regnum y ω : regna YC (u.l.) H
 12 nata PYS ω : docta ζ 15-16 cum 17-18 commutant ZKb 15 traditur P (tard-) YS ζ :
 creditur ω 16 recusantem PYS ζ : reluctantem ζ 17 creditur PYS ζ : credimus ω pthio
 Knoche: pthio Va²Ma: pthio Pc: pithio y (py-) S ζ : phitio uel phytio uel phicio uel sim.
 ω : io PY (ut uid.): peleo H²Ph² ψ 19 uulcani uenus est PYS ζ : uulcano uenerem y ω 22
 herous yS (-oius) ω : inuersus PY 24 deceat PYS ζ : decet e DF: decet in ω foro PY ζ :
 toro ζ : modo S 25 nec yS ω : ne PYPH: non ζ

sunt mihi pro magno felicia carmina censu,
 et multae per me nomen habere uolunt.
 noui aliquam, quae se circumferat esse Corinnam;
 ut fiat, quid non illa dedisse uelit?
 30 sed neque diuersi ripa labuntur eadem
 frigidus Eurotas populiferque Padus,
 nec nisi tu nostris cantabitur ulla libellis;
 ingenio causas tu dabis una meo.

XVIII

Carmen ad iratum dum tu perducis Achillem
 primaque iuratis induis arma uiris,
 nos, Macer, ignaua Veneris cessamus in umbra,
 et tener ausuros grandia frangit Amor.
 saepe meae 'tandem' dixi 'discede' puellae;
 5 in gremio sedit protinus illa meo.
 saepe 'pudet' dixi: lacrimis uix illa retentis
 'me miseram! iam te' dixit 'amare pudet?'
 implicuitque suos circum mea colla lacertos
 et, quae me perdunt, oscula mille dedit.
 10 uincor, et ingenium sumptis reuocatur ab armis,
 resque domi gestas et mea bella cano.
 scepra tamen sumpsi curaque Tragoedia nostra
 creuit (et huic operi quamlibet aptus eram).
 risit Amor pallamque meam pictosque cothurnos
 15 scepraque priuata tam cito sumpta manu;
 hinc quoque me dominae numen deduxit iniquae,
 deque cothurnato uate triumphat Amor.
 quod licet, aut artes teneri profitemur Amoris
 (ei mihi, praeceptis urgeor ipse meis!),
 20

27 sunt PY ω : sint S ζ mihi PYS ω : tibi ζ 28 uolunt PY ω : rogant S 32 eurotas PY ω :
 eurotes S ζ : eurontes C: europas Vb: eufrates ζ : orontes H

XVIII 3 ignaua T ψ : ignaue P (ut uid.) YS ω : ignauae ζ 5-6 om. P ψ , add. in ima pag. Pan
 p incert. 5 tandem dixi P (aut p) Y ζ : dixi tandem S ζ 8 iam te PYS ω : te iam ζ : cur te ζ
 13 curaque...nostra PY ζ : uersuque...nostro S ζ 16 cito PYS ω : bene ζ 19 aut artes
 PY ζ : aut partes SF¹N²: ad partes ω : et partes VaVb: in partes Ac profitemur PYS ω :
 proficiscor ζ 20 urgeor (-ueor H) PYS ζ : torqueor ζ

aut quod Penelopes uerbis reddatur Vlix
 scribimus et lacrimas, Phylli relictas, tuas,
 quod Paris et Macareus et quod male gratus Iason
 Hippolytique parens Hippolytusque legant,
 quodque tenens strictum Dido miserabilis ensem 25
 dicat et Aoniam Lesbis amica lyram.
 quam cito de toto rediit meus orbe Sabinus
 scriptaque diuersis rettulit ipse locis!
 candida Penelope signum cognouit Vlixis,
 legit ab Hippolyto scripta nouerca suo. 30
 iam pius Aeneas miserae rescripsit Elissae,
 quodque legit Phyllis, si modo uiuit, adest.
 tristis ad Hypsipylen ab Iasone littera uenit,
 dat uotam Phoebos Lesbis amata lyram.
 nec tibi, qua tutum uati, Macer, arma canenti, 35
 aureus in medio Marte tacetur Amor:
 et Paris est illic et adultera, nobile crimen,
 et comes extincto Laodamia uiro.
 si bene te noui, non bella libentius istis
 dicis, et a uestris in mea castra uenis. 40

XIX

Si tibi non opus est seruata, stulte, puella,
 at mihi fac serues, quo magis ipse uelim!
 quod licet, ingratum est; quod non licet, acrius urit:
 ferreus est, si quis, quod sinit alter, amat.
 speremus pariter, pariter metuamus amantes, 5
 et faciat uoto rara repulsa locum.

21 penelopes PYSç: penelope ω uerbis reddatur PYç: uerboso reddat Sç 22 scribimus PYSç: scripsimus ç 23 iason Sω: iaso PY 26 dicat ç: dicat pVb (incert.): dictat PYSç Aoniam...amica lyram *Goold* (Aoniam...amata lyram iam *Bornecque*): aoniae (aeoliae p) ...amica lyrae pç: aoniae...amata (-te S) lyrae (y ex -is Y [ut uid.]) PYSObT: aonio...amica uiro yç: aonio...amata uiro ω 27 meus PYç: celer Sç 28 ipse pç: ille PYSω locis pySω: iocis PY 31 iam pius PYç: impius ç: si pius S 32 uiuit PYç: uiuat Sç adest PY: habet pySω 34 uotam yω: uotum Yç: uoto S: notam pç: notum P: nomen N amata PYSç: amica ç lyram PYω: lyrae Sç 35 qua PYS: quam yω tutum pySω: tuto PYç 38 laodamia PY: laodomia ω: lauodamia S: lauodomia H: laudomia ç 40 uenis PYSç: redis ç

XIX separant yω, continuant PYSC¹ 5 metuamus PYSω: timeamus ç: ueniamus Ea 6 rara PYSω: grata ç

quo mihi fortunam, quae numquam fallere curet?
 nil ego, quod nullo tempore laedat, amo.
 uiderat hoc in me uitium uersuta Corinna,
 quaque capi possem, callida norat opem. 10
 a, quotiens sani capitis mentita dolores
 cunctantem tardo iussit abire pede!
 a, quotiens finxit culpam, quantumque licebat
 insonti, speciem praebuit esse nocens!
 sic ubi uexarat tepidosque refouerat ignes, 15
 rursus erat uotis comis et apta meis.
 quas mihi blanditias, quam dulcia uerba parabat!
 oscula, di magni, qualia quotque dabat!
 tu quoque, quae nostros rapuisti nuper ocellos,
 saepe time insidias, saepe rogata nega, 20
 et sine me ante tuos proiectum in limine postes
 longa pruinosa frigora nocte pati.
 sic mihi durat amor longosque adolescit in annos;
 hoc iuuat, haec animi sunt alimenta mei;
 pinguis amor nimiumque patens in taedia nobis 25
 uertitur et, stomacho dulcis ut esca, nocet.
 si numquam Danaen habuisset aenea turris,
 non esset Danae de Ioue facta parens;
 dum seruat Iuno mutatam cornibus Io,
 facta est quam fuerat gratior illa Ioui. 30
 quod licet et facile est quisquis cupit, arbore frondes
 carpat et e magno flumine potet aquam.
 si qua uolet regnare diu, deludat amantem!
 (ei mihi, ne monitis torquear ipse meis!)
 quidlibet eueniat, nocet indulgentia nobis; 35
 quod sequitur, fugio; quod fugit, ipse sequor.

7 quo PYS: quid ω mihi PYω: modo S: cum ç fortunam pSWX¹: fortuna P (-no, quod in -na mutauit m.¹, ut uid., a sscr.) Yω: formosam Lee curet PY: curat ç: possit pySω 8 laedat PYω: laedit ç: laesit pSPc (u.l.) XZ 10 opem PYSω: ope ç 11 a PYω: o SZ dolores PYSç: dolorem ω 13 a PYω: o SZ 14 insonti PY: insontis Sω esse PYSç: illa ç: ipsa yω 15 refouerat PYSQ (u.l.) Va²: remouerat ω: renouerat Ac²Va¹: resolueraç 19 ocellos PYSω: amores pAb² 20 time PYSç: fac Vb (u.l.) W²: face yω 21 in PYω: om. SEa 23 longosque PYω: longos Sç 25 patens pYSç: potens ω: latens PC¹ 29 io PYSω: ion Xy 31 cupit pySω: libet PY: (de qua)libet C (u.l.) H 32 magno PYSç: medio ç potet PySç: potere Y (ut uid.) Va¹: sumat ç aquam PYSç: aquas ç 34 ne PYSω: quod EaH: nunc ç torquear pySω: torqueor PYç: urgueor H 35 quidlibet PSç: quodlibet y (-liuet Y) ç: quod licet ç

at tu, formosae nimium secure puellae,
 incipe iam prima claudere nocte forem;
 incipe, quis totiens furtim tua limina pulset,
 quaerere, quid latrent nocte silente canes,
 40 quas ferat et referat sollers ancilla tabellas,
 cur totiens uacuo secubet ipsa toro.
 mordeat ista tuas aliquando cura medullas,
 daque locum nostris materiamque dolis.
 45 ille potest uacuo furari litore harenas,
 uxorem stulti si quis amare potest.
 iamque ego praemoneo: nisi tu seruare puellam
 incipis, incipiet desinere esse mea.
 multa diuque tuli; speraui saepe futurum,
 50 cum bene seruasses, ut bene uerba darem.
 lentus es et pateris nulli patienda marito;
 at mihi concessa finis amoris erit.
 scilicet infelix numquam prohibebor adire?
 nox mihi sub nullo uindice semper erit?
 55 nil metuam? per nulla traham suspiria somnos?
 nil facies, cur te iure perisse uelim?
 quid mihi cum facili, quid cum lenone marito?
 corrumpis uitio gaudia nostra tuo.
 quin alium, quem tanta iuuat patientia, quaeris?
 60 me tibi riuaalem si iuuat esse, ueta!

37 nouam elegiam inc. S₅ 38 forem PYS₅; fores ζ ; domum ζ 41 quas PY ω : quo S₅; quid ζ 42 ipsa PYS₅; illa ω 43 aliquando PYS ω : aliquantum ζ 44 daque PY₅; datque S¹Vb¹: detque S¹ (ex corr.) ζ 47 iamque PYS ω : iam te ζ 52 concessa PYH: concessi pyS ω 53 prohibebor pyS ω : prohibebo P (-bis ex corr. m.¹ [ut uid.]) Y 58 corrumpis...tuo ω : corrumpit...suo PYS₅ 59 iuuat ω : iuuat p (-bat P) Y₅: iubet S quaeris PY: quaeres pSVb¹ (ut uid.): quaeras ω : quaere ζ 60 iuuat ω : iuuat yS¹Ac¹Va²: iubat P: iubet YC (u.l.)

LIBER TERTIVS

I

Stat uetus et multos incaedua silua per annos;
 credibile est illi numen inesse loco.
 fons sacer in medio speluncaque pumice pendens,
 et latere ex omni dulce queruntur aues.
 hic ego dum spatior tectus nemoralibus umbris
 5 (quod mea, quaerebam, Musa moueret, opus),
 uenit odoratos Elegia nexa capillos,
 et, puto, pes illi longior alter erat.
 forma decens, uestis tenuissima, uultus amantis,
 10 et pedibus uitium causa decoris erat.
 uenit et ingenti uiolenta Tragoedia passu:
 fronte comae torua, palla iacebat humi;
 laeua manus sceptrum late regale mouebat,
 Lydius alta pedum uincla cothurnus erat;
 15 et prior 'ecquis erit' dixit 'tibi finis amandi,
 o argumenti lente poeta tui?
 nequitiam uinosa tuam conuiuia narrant,
 narrant in multas compita secta uias.
 saepe aliquis digito uatem designat euntem
 20 atque ait "hic, hic est, quem ferus urit Amor!"
 fabula, nec sentis, tota iactaris in Vrbe,
 dum tua praeterito facta pudore refers.
 tempus erat thyrso pulsum grauiore moueri;
 cessatum satis est; incipe maius opus.
 materia premis ingenium; cane facta uirorum:
 25 "haec animo" dices "area digna meo est."
 quod tenerae cantent lusit tua Musa puellae,
 primaque per numeros acta iuuenta suos.

I 1 incaedua PYS: incidua ω 3 medio PYS ω : medio est ζ 7 odoratos yS₅: adoratos PY₅: adornatos ζ ; inornatos T elegia y ω : elegeia PYSFPcVa² 10 et PYTVa¹: in S ω 12 humi PYS ω : humo ζ 13 mouebat PYS ω : tenebat ζ 14 lydius PY₅: lidius S ω alta PYS₅: apta y₅ erat PY ω : erant SD 15 ecquis erit dixit p (ut uid.) y: et quis erit dixit PY: haec quis erit dixit S₅: haec dixit quis erit ζ : (haec prior) et quis erit dixit ζ amandi PYS ω : amator H: amoris W¹ 21 tota...urbe PYS ω : toto...orbe Ea 22 praeterito PYS ω : postposito ζ 26 digna y ω : facta PYS: grata Ea 27 cantent PY ω : cantant S₅

ARCA

Classical and Medieval Texts, Papers and Monographs

20

OVID: AMORES

TEXT, PROLEGOMENA AND
COMMENTARY

in four volumes

J C McKEOWN

VOLUME I
TEXT AND PROLEGOMENA

General Editors: Francis Cairns and Robin Seager
Assistant Editors: Neil Adkin, Sandra Cairns, Frederick Williams

ISSN 0309-5541

X FRANCIS CAIRNS